

Broekers-Knol

gediscussieerd. Kennelijk is er nog veel aan toe te voegen.

Ik stel met waardering vast dat de heer Van der Linden op een gepassioneerde wijze over Europa heeft gesproken. Hij blijkt een Europeaan te zijn in hart en nieren. Zijn passie hebben wij met z'n allen nodig nu het over zo'n belangrijk onderwerp gaat. Voor mij past slechts een bescheiden bijdrage, want ik sta hier alleen maar omdat Wim van Eekelen helaas geen deel meer uitmaakt van deze Kamer.

Ik heb net gesproken over de lange spreektijd van sommige leden van deze Kamer, waaronder de woordvoerder van de GroenLinks-fractie. Daarmee is op zich niets mis, voorzitter, maar de heer Platvoet heeft ruim de tijd genomen die hij vorige week waarschijnlijk tekort is gekomen. Hoe het ook zij, ik zal mij beperken tot het bespreken van de ingediende moties.

De VVD-fractie is geen voorstander van de motie op stuk nr. 158f over de subsidiariteitstoets, omdat wij menen dat de gekozen weg voldoende waarborgen biedt. De zelfstandige toegang van de nationale parlementen tot het Europese Hof acht de VVD-fractie niet nodig; dat kan een nationaal parlement namelijk realiseren door de regering daartoe opdracht te geven. Ook kan het eventueel door het indienen van moties. In het slechtste geval, als een regering weigerachtig is om naar het Europese Hof te stappen, kan die regering naar huis worden gestuurd.

De motie op stuk nr. 158g gaat over de werkmethode van de Kamers. Mijn fractie vindt dat een verstandig voorstel; zij zal er derhalve voor stemmen. Wij zijn geen voorstander van de motie op stuk nr. 158h inzake meerderheidsbesluitvorming. Wij menen dat de concepttekst daar in voldoende mate van uitgaat. De motie op stuk nr. 158i dient bij voorkeur te worden aangehouden totdat de Conventie helemaal klaar is. Mijn fractie doet daar op dit moment dus geen uitspraak over. Mocht die motie nu in stemming worden gebracht, dan zouden wij ertegen zijn. De VVD-fractie is geen voorstander van de motie op stuk nr. 158j, omdat zij van mening is dat de Nederlandse belangen met betrekking tot meerjarige financiële perspectieven het beste zijn gediend met unanimititeit, zeker gezien het feit dat

Nederland de grootste nettobetaler is.

Boven de motie op stuk nr. 158k staat mijn naam. In alle bescheidenheid moet ik zeggen dat dit eigenlijk de naam van Wim van Eekelen had moeten zijn, omdat hij net als de heer Van der Linden een gepassioneerd Europeaan is die ziet dat het belangrijk is dat de Europese beweging over voldoende middelen beschikt om Europa onder de aandacht van de burger te brengen. Er zijn inderdaad stemmen in dit huis die zeggen dat de Eerste Kamer zich niet over subsidies moet uitlaten. Desalniettemin meent mijn fractie dat een oproep aan de regering in dit kader op zijn plaats zou kunnen zijn.

Met de toevoeging die erbij is gedaan, is de VVD-fractie geen voorstander van de motie op stuk nr. 158l. Wat de motie op stuk nr. 158m betreft, hebben wij altijd al enigszins gevonden dat het een geldverspilling is om die enorme verhuispartijen telkens te laten plaatsvinden. Wij zijn voorstander van een eigen zetel voor het Europees Parlement. Mijn fractie zal voor de motie op stuk nr. 158o stemmen. Dat geldt niet voor de motie op stuk nr. 158p waarvan wij het belang niet aanwezig achten.

Ten aanzien van de motie-Platvoet zijn wij van mening dat de preambule inmiddels dusdanig is aangepast dat wij ermee kunnen leven. Je kunt je afvragen of een preambule nu wel nodig is, maar daarvoor is kennelijk een dusdanig enthousiasme te vinden dat ervoor is gekozen. De preambule is evenwel aangepast. De Grieken, de Romeinen en de Verlichting zijn eruit gehaald en vanwege het laïcisme van de heer Giscard d'Estaing stond de joods-christelijke achtergrond er al niet in. Zoals gezegd, met de preambule zoals die nu luidt, kunnen wij wel leven.

De **voorzitter**: De heer Platvoet heeft aangekondigd dat de motie waarnaar u verwijst pas volgende week in stemming wordt gebracht.

Mevrouw **Broekers-Knol** (VVD): Ik dacht dat dit geldt voor de andere motie van de heer Platvoet, namelijk die over het sociaal beleid.

De VVD-fractie steunt de motie van de heer Kox over de vrije en onvervalste concurrentie niet. Over dit onderwerp is in den brede gediscussieerd, dus daaraan zal ik mij verder niet wagen. De laatste

motie van de heer Kox is niet ingediend, dus daarover hoef ik mij niet uit te laten.

Ik heb de heer Van der Linden horen zeggen dat Europa voor de burger ver weg lijkt. Door de gedachtewisseling tijdens het debat van vanmiddag heb ik niet het idee gekregen dat Europa voor de burger zoveel dichterbij is gekomen. De abstracte en hier en daar de gedetailleerdheid zijn niet zo wervend, dat alle burgers meteen voor Europa zijn. Wij moeten echter wel met zijn allen voor Europa zijn, dus ik hoop van harte dat wij op een niveau over Europa kunnen praten waardoor iedereen kan zeggen: wij gaan ervoor, wij stellen ons erachter op en dit is onze toekomst.

□

De heer **Van Middelkoop** (Christen-Unie): Voorzitter. Ik spreek mede namens de fractie van de SGP. Namens beide fracties die ik vertegenwoordig, wens ik u geluk met uw verkiezing in dit mooie ambt.

Ik heb in mijn politieke leven zo ontzettend veel over Europa gesproken, dat ik mij had voorgenoemen het wat rustiger aan te doen, en dat doe ik ook. Ik volsta met een stemverklaring over een paar moties. Er ligt nu echter inmiddels zoveel op tafel, dat ik een paar prangende punten van commentaar voorzie. Er is een heel praktische reden waarom ik het wat rustiger aan doe. Vanavond moet ik, onder meer met collega Van der Linden, in Amsterdam in debat; ook weer over Europa. Daarmee geef ik subtiel aan dat ik misschien iets eerder de vergadering moet verlaten. Het is in het belang van die vergadering, dat ook René van der Linden op tijd in Amsterdam kan zijn.

Er liggen inmiddels veel moties. Degenen die kritiek hebben geuit op de Tweede Kamer zullen zo langzamerhand moeten inbinden. De moties zijn wat willekeurig; met het grootste gemak zou ik er nog een stuk of twintig, dertig bij kunnen verzinnen, zeker als het gaat om moties die het karakter hebben van een semi-amendement. Ik denk dat wij later nog de gelegenheid krijgen om met de regering te spreken over de tekst die voorligt of over andere teksten. Ik breng de staatssecretaris in herinnering dat er al van vele jaren her een afspraak ligt dat beide Kamers van de Staten-Generaal

Van Middelkoop

zoveel mogelijk vooraf worden geïnformeerd over belangrijke verdragswijzigingen en bij de gedachteontwikkeling daarover worden betrokken, hetgeen ook in het belang is van de regering zelf. Ik verwijs hierbij naar "black monday", de zwarte maandag, lang geleden. Een extra argument voor een zekere voorzichtigheid is, dat het bij veel moties gaat om amendementen op een tekst waarvoor de regering formeel niet eens verantwoordelijk is.

Over een drietal moties wil ik iets zeggen. De motie over de preambule is gericht tegen een preambule die er niet meer is. Wat dan overblijft, zijn de bekende ronkende teksten, waarover je je druk kunt maken, maar de fracties die ik vertegenwoordig, hebben die behoefte niet. Het zal wel indruk maken in de andere landen van de Europese Unie dat wij ons hier druk maken over preambules en er moties over indienen, maar ik vind het een beetje een armoedebod om helemaal geen preambule te hebben. Het heeft er toch iets van weg dat je met iemand in contact komt en je visitekaartje welbewust achterhoudt. Het is toch normaal om aan te geven waar het je om gaat en wie je bent, zeker als je naar de bevolking toekomt met een compleet nieuwe grondwet? Om die reden zullen wij de motie niet steunen.

De motie van de heer Kohnstamm gaat over de dialoog met de kerken. Wij kennen elkaar van lang geleden en hij kan zo ongeveer wel bevroeden waar ik nu mee aankom. Wat mij van de opsteller van de motie tegenvalt, is het gebrek aan logica in de motie. Hij kan er dan ook van verzekerd zijn dat wij de motie niet steunen, juist vanwege het gebrek aan logica. De conclusie dat de Nederlandse Grondwet geen verwijzing kent naar religieuze grondslagen – dat mag waar zijn – en dat de vrijheid van godsdienst is gewaarborgd – dat is waar – leidt in het geheel niet tot de overweging dat een dialoog tussen politiek Europa en kerken niet mogelijk is. Het is dus een vreemde motie.

Ik kan een verhaal componeren tegen zo'n dialoogconstructie, maar ik kan ook een verhaal componeren dat tot een andere conclusie leidt. Ik zal mij er dus niet al te druk over maken. Dat moet de heer Kohnstamm ook niet doen. Ongeveer zeven jaar geleden agendeerde minister Melkert van Sociale Zaken

het vraagstuk van armoede en uitsluiting in de Nederlandse politieke samenleving. Hij vroeg toen de kerken om hem daarin bij te staan. Welnu, dat was een vorm van dialoog. Ik herinner mij ook een grote conferentie waar ik minister Melkert zij aan zij zag zitten met monseigneur Muskens. Ik kon toen niet nalaten te mompelen: *bien étonné de se trouver ensemble*. Ik geloof dat zij beiden wel iets van winst hebben kunnen boeken. Tegen deze achtergrond zou ik de dialoog niet zwaarder willen maken dan nodig is. Zoals aangegeven, zullen wij alleen al vanwege het gebrek aan logica de motie niet kunnen steunen.

De motie op stuk nr. 158i van de heer Jurgens c.s. prikkelt mij behoorlijk, zeker politiek. Daarin wordt in feite gevraagd om het resultaat van de Conventie te nemen zoals het er ligt. Er zijn een aantal argumenten tegen aan te voeren, waar je je misschien niet al te druk over moet maken. Ik doel op het argument dat daarin toch afbreuk wordt gedaan aan de bevoegdheden van de regering. Daar moet je namelijk niet al te snel toe overgaan. Die motie laat verder niet meer toe dat evidente Nederlandse belangen opnieuw in de onderhandelingen worden gebracht. Collega Van der Linden zal zeggen: wat wij mogen, mogen de anderen dan ook.

Belangrijker is evenwel dat ingevolge deze motie de Conventie het karakter krijgt van een constituante. Daar kan ik bij de burgers echter niet mee aankomen! Zo is de Conventie ook niet gestart. Ik herinner aan de badinerende uitspraken van toenmalig minister Van Aartsen hierover. Ik dacht destijds dat het een interessant gremium zou zijn dat ons wat opties zou aanreiken voor de beantwoording van de vraag hoe het verder moet met Europa. Alles lag open. Nu blijkt het ineens een consituante te moeten zijn, waarover niet meer gepraat kan worden! Alle mensen die er het afgelopen jaar heel actief bij betrokken zijn geweest, moeten tot de conclusie komen dat zij het moeten nemen zoals het er ligt! Dat moet je niet eens willen. Dus om die politieke en constitutionele redenen wil ik deze constitutionele machts-greep – dat is deze motie – niet steunen.

De heer **Van de Beeten** (CDA): Ik wijs de heer Van Middelkoop erop

dat op pagina 7 van de notitie van de Nederlandse regering van tien dagen geleden over het resultaat van de Conventie staat dat het wenselijk noch mogelijk is om nog veel aan het resultaat van de Conventie te veranderen.

De heer **Van Middelkoop** (Christen-Unie): Dat is principieel iets heel anders. Dat betrof een waarneming over de stand van zaken in de onderhandelingen over de Conventie. Nu wordt met de motie echter gezegd: neem het zoals het er ligt en beschouw het als de grondwet. Dat was niet eens de opdracht voor de Conventie. Daar moet iedereen het ineens mee doen. Dat kan dus niet. Ik voorzie problemen, waarover de heer Van der Linden ook heeft gesproken. Ik wil de IGC de openheid meegeven die recht doet aan het karakter van het onderhavige stuk. Natuurlijk hoort daarbij dat men de resultaten van de Conventie serieus neemt. Het voorliggende stuk is geen grondwet zonder meer.

De heer **Van de Beeten** (CDA): Eigenlijk moet u dus een motie indienen waarin u de regering vraagt om af te wijken van het standpunt dat zij in een eigen notitie heeft ingenomen.

De heer **Van Middelkoop** (Christen-Unie): Daar zou ik geen enkel bezwaar tegen hebben. De regering moet zelf maar uitmaken wat zij ervan vindt. Toch is het mijns inziens niet zo. Als de regering meent dat zij er niet meer uit kan halen, is dat wezenlijk iets anders dan dat de Kamer uitsprekt dat dit de Europese grondwet is. De heer Van de Beeten moet zijn standpunt in dezen maar eens aan zijn kiezers uitleggen.

De **voorzitter**: Mijnheer Van Middelkoop, ik feliciteer u van harte met uw maidenspeech. Ik denk dat de Kamer zich rijk mag prijzen met iemand die zoveel ervaring aan de overkant heeft opgedaan en die blijk heeft gegeven van welbespraaktheid. Daardoor hebt u ten eerste een luisterend oor ontvangen in deze Kamer. Nogmaals, van harte geluk gewenst!

De vergadering wordt enkele minuten geschorst.